

Hälsoklinikerna i Rio de Janeiros förorter har många zikasmittade patienter att ta hand om.

Fotografen Marcelus Pequeno säger pr-trick från regeringens sida.

Zika pressar Rio inför sommar-OS

ILLA FÖRBERETT Osäkerheten kring zikaviruset är stor i Rio de Janeiro. Trots att det bara är fem månader kvar tills Brasilien ska hålla sommar-OS i staden, är landet illa förberett för att hantera viruset, som nu sprider sig snabbt.

SvD I BRASILIEN

FOTO HENRIK TRYGG
TEXT JOHAN AUGUSTIN

RIO DE JANEIRO Två unga kvinnor stappas in på gården till den kommunala hälsokliniken i Ma-

rechal Hermes, en förort i norra Rio. Den ena kvinnan sträcker ut sig på en bänk. Marcia da Silvas hy är rödfläckig och bränner som "tusentals bitande myror".

För fem dagar sedan började huden och ögonen kli, fötterna värkte och huvudvärken slog till innan febern tog över. Marcia da Silva bor i förorten Anchieta som ligger några kilometer från kliniken. Hennes man har redan diagnostiserats med zika, och även om Marcia inte själv har fått diag-

nosen än är hon säker – "eftersom alla symtomen stämmer".

Hon känner många i området som är smittade och beskriver situationen som en epidemi som regeringen inte informerar om – De prioriterar bara vissa områden av staden, säger hon.

Utanför kliniken står Indiará Moura och väntar på en buss. Hon kommer från medelklassstadsdelen Vila Isabel i norra Rio. Hon är gravid i åttonde månaden

och fick zikadiagnosen för en månad sedan.

En ultraljudsundersökning har visat att barnet inte har några onormala huvudformationer och därmed inte kan kopplas till mikrocefali; missbildningar som sägs orsakas av viruset. Indiará Moura har på egen hand tagit reda på hur hon ska skydda sig.

– Visst är jag nervös för vad som kan hända bebisen men jag använder myggmedel och ser till så att det inte finns stående vatten där vi bor, förklarar hon.

Brasilien är det land som har flest zikafall i världen och 1,5 miljoner människor uppges ha smittats.

I mitten av februari hade runt 4 000 fall av mikrocefali konsta-

terats i Brasilien, de flesta i den nordöstra delen av landet.

Med fem månader kvar till OS i Rio är det allt fler som ifrågasätter myndigheternas arbete med att bekämpa zika i staden.

En av dem är socialarbetaren Leandro Souza som arbetar på en privat hälsoklinik i Vila Valqueire, en förort i västra Rio. Enligt honom är det just de västra och norra områdena som är värst drabbade.

– Regeringen måste investera i utbildning så att människor vet att vattensamlingar ska rensas bort, men utbildning kostar pengar, säger Leandro Souza och berättar att det är fattiga människor i favelorna som drabbas hårdast.

Leandro Souza tycker inte att Rio är redo för OS som läget ser ut nu.

– Det är inte säkert att bjuda in massor med människor när man inte har kontroll över situationen, säger han och förklarar att olika länder har olika immunsystem, och att det inte är bra när alla dessa människor blandas.

Zika har på sistone målats upp som ett orosmoln för OS-besökarna och atleterna.

FAKTA

Zikaviruset

Zikaviruset upptäcktes 1947 i rhesusapor i Uganda. Utbrott har tidigare förekommit i Afrika och Sydostasien. Det sprids genom stickmyggan *Aedes aegypti* som

även sprider dengue, gula febern och chikungunya. Myggan trivs i smutsigt såväl som rent vatten.

Zika tros ha fått fäste i Brasilien genom fotbolls-VM 2014 och fick

sitt första diagnostiserade fall i maj förra året. Den 1 februari förklarade WHO att zika var ett globalt hälsoproblem eftersom miljontals människor kan drabbas. Särskilt hårt drabbat av utbrott är

FOTO: JAMES GATHANY/AP

länder i Karibien, Central- och Sydamerika men zikafall har även upptäckts i USA och Europa.

Vanligast symptom är feber, ledvärk, ögoninflammation och ut-

att stadens zikakampanjer är påhittade

I Rios favelor finns många kläckningsplatser för mygg som sprider viruset.

Smutsiga vattensamlingar där myggor trivs finns det gott om i Rio.

Roseli Conceicao har haft zika och saknar bra sjukvård i favelorna.

Marcia da Silva har alla zikasymtom och kliar sig oavbrutet.

Bland deltagarna i OS-anläggningen Maria Lenk har dock budskapet gått ut ordentligt, menar de svenska simhopparna Jesper Tolvers och Daniella Nero som tävlar i OS-kvalet.

De tycker att informationen om viruset från Sveriges olympiska kommitté och från de lokala myndigheterna har varit tillräcklig.

Trots att Daniella Nero, 27, är i riskzonen är hon inte orolig.

– Jag är medveten om riskerna men planerar inte att bli gravid, säger Daniella Nero.

Samtidigt som röster höjs för att det i själva verket är bekämpningsmedel som ligger bakom mikrocefali i Brasilien, något det inte finns vetenskapliga belägg för, så används redan alternativa bekämpningsmetoder mot zika i landet.

Kampanjen "Eliminar a Dengue: Desafio Brasil" (Eliminera dengue: Brasiliens utmaning) försöker kontrollera sjukdomen dengue i Brasilien. Projektet går ut på att sprida bakterien Wolbachia som är en intracellulär parasit hos exempelvis stickmyggor – som blockerar denguaviruset hos myggor som är infekterade.

”*Det är inte säkert att bjuda in massor med människor när man inte har kontroll över situationen.*”

Leandro Suoza, socialarbetare

Leandro Souza säger att regeringen måste investera i utbildning för att få bukt med zikaviruset.

– Det ser även ut att ha en effekt på zikaviruset, säger Luciano Moreira, kampanjens pr-chef.

Han beskriver metoden som säker, naturlig, hållbar och icke-vinstdrivande och den har haft framgång i andra länder som Australien, Colombia och Vietnam.

Luciano Moreira tror att det kommer ett vaccin mot zika inom tre år men håller inte med om att det skulle vara en sjukdom som bara drabbar den fattiga delen av befolkningen.

– Zika trivs överallt, bland rika och fattiga. Det är bara en tidsfråga innan den kommer till Copacabana, säger han och tillägger att dengue redan finns i Leblon – en stadsdel som ofta kallas Rios Östermalm.

Sambandet mellan mikrocefali och bekämpningsmedel avfärdar han som "rykten utan vetenskaplig grund".

– Det är inte ens bevisat att mikrocefali orsakas av zika än, säger Luciano Moreira och förklarar att han tror att zika kommer att svepa över landet och att människor sedan kommer att bli immuna mot viruset.

Den svenske myggexperter

Jan Lundström befinner sig på FN-organet IAEA:s expertmöte i Brasiliens huvudstad Brasilia – där representanter från 18 länder i Latinamerika och Karibien diskuterar zikabekämpning. Han står bakom SIF-metoden (steril insektsteknik) som går ut på att sterilisera mygghannarna och därmed minska antalet larver.

Han tror att ett zikavaccin kommer att finnas på marknaden inom 18 månader och säger att viruset egentligen bara är farligt för människan om det kan knytas till mikrocefali.

Världens medier har på sistone skrivit om kampanjer där Rios myndigheter visar upp vad man gör för att bekämpa viruset i staden inför OS.

Även SvD blir lovade att få följa med civilförsvaret på en besprutningskampanj i Duque de Caixa i norra Rio.

Väl på plats vill ingen i stadsförvaltningen uttala sig var kampanjen ska äga rum utan hänvisar till brandförsvaret där flera personer blir involverade, utan att någon känner till att en kampanj ska äga rum. På militärens flottbas är det ytterligare

locket på som gäller. Vid samtliga platser är det strängt förbjudet att fotografera.

– Ingen är tillåten att uttala sig, säger fixaren och fotografen Marcelus Pequeno och förklarar att kampanjer kostar pengar och att pengar saknas i Rio.

Enligt Marcelus Pequeno är det bara ett pr-trick att bjuda in medier som BBC och visa upp en så kallad zikakampanj.

I de beryktade norrliggande Complexo do Alemão-favelorna ligger det högar med sopor på marken bredvid vattenfyllda plastpåsar, bildäck och blomkrukor – alla perfekta kläckningsplatser för mygglarver.

Här har många av de boende smittats med zika. Roseli Conceicao hade viruset för ett par månader sedan och säger att "sjukvården inte fungerar som den ska i området".

På frågan om hon eller någon annan i favelorna har sett zikakampanjer skakar hon på huvudet.

– Ingen har informerat oss om zika. Regeringen har glömt oss, säger hon.

nyheter@svd.se

slag som vanligtvis varar i 27 dagar och oftast inte leder till komplikationer.

Nyfödda med mikrocefali och vuxna med Guillain-Barrés syn-

FOTO: ANDRE PENNER/AP

drom misstänks vara sammankopplade med zika men sambandet är inte klarlagt. Det finns ingen specifik behandling av zika. **Källor:** WHO, Folkhälsomyndigheten. **svd**

SvD.se →

FOTO: ARNULFO FRANCO/AP

En miljon smittade i Brasilien – men de flesta vet inte om det

Välj hur du vill läsa mer: **Snabbt om** **Allt om**

SvD.se/om/zikautbrottet